

К. ф. н., доц. Сковронська І. Ю.

Львівський державний університет внутрішніх справ

ЗНАЧЕННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО АСПЕКТУ У ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ І ДІЛОВОЇ

Першим кроком у навчанні спілкування з представниками інших культур є усвідомлення того, що таке культура. Усвідомлення міжкультурних відмінностей є не лише корисним, а й необхідним у сучасному світі.

Враховуючи те, що кожна людина належить до кількох культур (окрім національної культури, вона також має культурні ознаки етнічної, релігійної, професійної спрямованості), культуру можна визначити як систему цінностей, вірувань, сподівань, норм поведінки, що поділяються певною групою людей. Культури різняться між собою стабільністю, складністю, будовою, визнанням інших культур), що і впливає на міжкультурне спілкування.

Коли з'являється потреба ознайомитися з іншою культурою, можна користуватися двома підходами. Один з них — знайти якомога більше інформації про мову, культурний розвиток та історію, суспільні норми країни. У даному випадку питання розглядається не як вивчення культури чи мови, а як міжкультурне навчання. Постає питання, яким чином можна об'єднати представників різних культур через їхні мови.

Кожен індивід, що вивчає мову, має свої інтереси, знання, досвід, соціокультурне середовище. З іншими людьми, їх досвідом та культурою він знайомиться завдяки мові та її поняттям. У навчальних закладах ми намагаємося зробити вивчення мови та культури збалансованим. Ми хочемо, щоб наші студенти вивчали власну культуру, щоб зрозуміли інші культури через комунікативну функцію в іноземній мові. Варто приділяти увагу вмінню студентів висловлювати свої думки. Освітня модель є комунікативною моделлю стосовно вправ та навичок розуміння і продуктивного використання

мови у мовленні та на письмі. Через розуміння і вміння висловлюватися студент долучається до іншої культури.

Існують певні труднощі, що виникають у міжкультурному діловому спілкуванні. Що більше відмінностей між культурами, то важче встановити ефективне ділове спілкування. Основними проблемами є мовні бар'єри, культурні особливості та етноцентрична реакція.

Мовний бар'єр визначається не лише знанням чи незнанням іноземної мови, але й ступенем активного володіння структурами мови: письмом та усним мовленням.

Більшість кореспонденції у міжнародних компаніях провадиться іноземною мовою, у 95%-англійською. Для уникнення непорозумінь, експерти з ділового листування радять писати стисло, короткими реченнями, уникаючи сленгу, скорочень, сталих виразів. У діловій кореспонденції варто також звертати увагу на відмінності у форматі, написанні адрес, читанні та інтерпретації документів. Якщо не виникає потреби у перекладі, то за винятком неправильних трактувань деяких технічних термінів, усе це не створить проблеми. Більше непорозумінь виникає, коли письмову документацію потрібно перекладати. Реклама, наприклад, майже завжди перекладається мовою тієї країни, в якій продаватиметься продукція. Такі документи, як гарантійні листи, інструкції з експлуатації та ремонту, етикетки на продукцію також вимагають перекладу. Інколи міжнародні компанії перекладають безліч внутрішніх документів (стратегії, плани тощо) для використання у своїх філіалах в інших країнах. Звіти філіалів можуть також перекладатися з різних мов на англійську. Важливо впевнитися, що ваш переклад правильно передає зміст. Наприклад, добре відоме англomовне гасло "Come alive with Pepsi" на азійському ринку було перекладено як "Пепсі" воскрешає Ваших предків", звісно, з небажаним для бізнесу результатом. А українською мовою потрібно перекладати хіба що "Освіжись "Пепсі".

Бар'єри в усному спілкуванні. Усне спілкування, зазвичай, пов'язане з більшою кількістю проблем, ніж письмове. Насамперед це стосується вимови

певних звуків. Окрім цього, інтонація, гучність звуку в одних культурах може сприйматися як грубий тон, а в інших як емоційний, що призводить до непорозумінь. Сталі вирази також спричиняють багато недоречностей.

Жести. Жести допомагають нам у передаванні інформації, але в кожній нації одні і ті самі жести мають різне значення. Немовні символи, як і мовні, можуть бути сприйняті неправильно, особливо у міжкультурному спілкуванні. Отже, вивчаючи іншу культуру, варто звертати увагу на значення жестів рук, виразу обличчя та погляду. Іншими немовними символами, які характеризують культурологічний аспект, є дотик, час, одяг, простір, дистанція, кольори, вік.

Слід пам'ятати про особливості міжкультурного спілкування при використанні комунікативних вправ, що базуються на ситуативному вивченні, доповненні інформацією, рольовими іграми, що стимулюють студентів критично мислити, вирішувати проблемні ситуації та розвивати навички спілкування. Тексти для ситуативного вивчення містять інформацію з багатьох країн, і студенти можуть порівнювати власні традиції з традиціями інших культур. Ситуації в таких текстах є або автентичними, або базуються на глибокому дослідженні тієї чи іншої культури. Цей підхід дає студентам змогу подумати про міжкультурні відмінності та вирішити непорозуміння у спілкуванні.

Інший підхід полягає у розвитку загальних навичок, які дозволили б адаптуватися до будь-якої культури. Серед навичок, якими рекомендовано оволодіти, можна виділити такі:

- бути відповідальним за спілкування (не сподіватися, що хтось повинен розпочати ділову розмову з вами, а навпаки, самому ініціювати її); не поспішати з висновками (навчитися слухати інших і сприймати їх особливості спілкування);
- виявляти повагу (вивчати способи, якими передається повага, — жести, погляд та ін. у різних культурах);
- переборювати невизначеність (вчитися контролювати свої почуття у нетипових ситуаціях);

- не надавати значення суттєвим моментам (не відволікатися на такі речі, як одяг, зовнішній вигляд чи побутові незручності); бути терплячими і наполегливими (не відступати назад під час виконання завдань);
- визнавати свої власні культурні упередження; бути гнучкими (готовими змінити свої звички та ставлення);
- висловлюватися чітко;
- бути більш чутливими у культурному відношенні;
- практикувати індивідуальний підхід (уникати стереотипів).

Говорячи про інтернаціональне чи міжкультурне навчання, варто наголосити на ролі викладача в цьому процесі, його професійних рисах, навичках та вміннях. Серед кваліфікаційних характеристик викладача можна зазначити наступні:

I. Умонастрій.

Викладачі, навчальна діяльність яких має міжкультурне спрямування, повинні:

- підвищувати свій освітній рівень у цьому напрямі;
- бути готовими подивитися на себе збоку (відчути, як інші сприймають їх);
- бути готовими експериментувати та вести переговори, щоб досягти взаєморозуміння партнерів;
- сприяти внеску сучасних мов у міжнародне порозуміння на батьківщині і за кордоном;
- виконувати роль соціального та міжкультурного тлумача.

II. Знання:

- збагачувати свої знання про історію та соціокультурні особливості країни, мова якої вивчається;
- збагачувати свої знання про соціокультурні особливості власної країни і сприймання їх іншими;

- знання викладачів повинні мати активний, прикладний характер і доступну для сприймання студентами форму викладу;
- вміти використовувати мову як засіб спілкування для досягнення порозуміння.

III. Навички.

Викладачі повинні:

- мати відповідні навички спілкування в умовно-комунікативних ситуаціях в аудиторії і в реальному соціокультурному середовищі;
- мати навички роботи з текстом, тобто розуміти автентичну інформацію мас-медіа (газети, радіо, телебачення) і в процесі спілкування з людьми;
- створювати та розвивати таке навчальне середовище, яке дозволить студентам експериментувати, враховуючи досвід інших культур.

Література:

1. Гальчак Т. В. Формування професійної компетентності усного перекладача в процесі навчання у вищій школі// Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Сер. Педагогіка. — Тернопіль, 2010. — № 1. — С. 47—52.
2. Игна Я. Д. Терминологическая культура учителя как научная проблема//Научно-педагогическое обозрение. 2017. №2 (16) с. 110-116
3. Ловцевич Г. Н. Кросс-культурный терминологический словарь как словарь нового типа: на материале английских и русских терминов лингводидактики: дис...д-ра филол. наук. Владивосток, 2010. 306 с.
4. Richards J. C., Schmidt R. Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics. 3rd edition. Pearson Education Limited, 2002. 606 p.